

GRUPS D'ESTUDI

sobre qüestions rellevants de l'*Informe de síntesi* de la Primera sessió de la XVI Assemblea general ordinària del Sínode dels Bisbes

PER UNA ESGLÉSIA SINODAL:
COMUNIÓ, PARTICIPACIÓ, MISSIÓ

GRUP D'ESTUDI N. 9

CRITERIS TEOLÒGICS I METODOLÒGICS SINODALS PER AL DISCERNIMENT COMPARTIT DE LES QÜESTIONS DOCTRINALS, PASTORALS I ÈTIQUES EMERGENTS

SÍNTESI

[Text original: italià]

Des del començament del seu itinerari de reflexió i aprenentatge sinodal, el Grup d'estudi 9 va reconèixer el valor inspirador d'una icona bíblica de referència: els esdeveniments narrats en els capítols 10–15 dels *Fets dels Apòstols*. Aquestes pàgines mostren com és possible valorar la diversitat antropològic-cultural, sense inhibir ni traïr la novetat de l'Evangelí, sinó fent-la florir escoltant l'Esperit Sant en l'intercanvi dels dons rebuts i cultivats.

El Grup també va optar per adoptar una metodologia de treball sinodal, també a través del diàleg amb persones compromeses de maneres i en contextos eclesials diversos i amb competències diferenciades. Aquest procés d'escolta i diàleg va prendre la forma de dos seminaris, en què els participants van compartir les seves consideracions sobre el primer esborrany de l'informe rebut prèviament. Les seves observacions i l'intercanvi que en va néixer es van tenir en compte en la posterior redacció del text.

A mesura que continuava el seu treball, el Grup va madurar la convicció de reformular terminològicament les qüestions «controvertides» en qüestions «emergents». Mentre que la fórmula «qüestions controvertides» es refereix al nivell teòric i a la necessitat de la «solució d'un problema», l'expressió «qüestions emergents» es refereix, en canvi, a les qualitats, a les disposicions i al diàleg disposat a la «conversió relacional», que tot el Poble de Déu està cridat a adoptar en el camí de l'Església sinodal. El document elaborat pel Grup està format de tres parts.

I. Un canvi de paradigma en la missió de l'Església i la dinàmica del procés sinodal que el promou

El discerniment de les «qüestions emergents» és una oportunitat preciosa per experimentar un autèntic «canvi de paradigma» (cf. *Veritatis gaudium*, 3) respecte al que ha prevalgut en la vida eclesial al llarg dels darrers segles, però que ja havia començat amb el Concili Vaticà II. Parlar avui d'un «canvi de paradigma» significa redescobrir la concepció bíblica de la veritat de Déu, que es revela en la història, promovent processos d'aprenentatge compartit en la comunitat cristiana.

Per desenvolupar i implementar aquest canvi de paradigma, cal una hermenèutica de l'humà que valori el caràcter històric, experiencial, pràctic i en context del mateix humà, que es compleix en Crist. Cada persona, de fet, és una singularitat, la totalitat i la unitat de la qual es constitueix en relació amb l'altre/a, amb la societat i amb la cultura, segons un perfil que és alhora temporal i narratiu. A més, la persona no només està en relació amb el propi cos i el rostre dels altres (el *tu*), sinó que també se situa dins de les relacions establertes, socials i culturals: està cridada a expressar-se en un *nosaltres*.

Al mateix temps, la veritat universal de l'humà no es pot determinar històricament d'una vegada per sempre, sinó que es dona en les formes concretes de les diferents cultures, o bé, en un diàleg permanent en què cultures, comunitats i persones progressen en l'intercanvi dels dons, impulsades per la recerca de la veritat i de la justícia, a la llum de l'Evangelí.

El canvi de paradigma ha de ser, en primer lloc, al servei de l'encontre relacional i dinàmic amb el *kerigma* de la salvació. La rellevància antropològica del *kerigma* s'expressa com un encontre de gràcia, per a cadascun dels seus interlocutors, amb l'*àgape* «cada vegada més gran» de Déu en Crist mitjançant l'Esperit Sant (cf. 1Jn 3,20). En el *Document final* (DF), el canvi de paradigma es promou mitjançant l'adopció en concret d'algunes dinàmiques proposades a les comunitats cristianes per caminar en l'exercici de la pràctica sinodal: la *conversió relacional*, l'*aprenentatge comú* i, finalment, la *transparència*.

La conversió relacional es refereix principalment als processos en què tots els batejats i les batejades poden aprendre a través de les pràctiques (eclesials, litúrgiques, socials). A través de les pràctiques, de fet, els individus no es limiten a resoldre els problemes més o menys significatius de la seva vida quotidiana, sinó que contribueixen a dissenyar junts l'escena lingüística, simbòlica i cultural dins de la qual els problemes poden emergir, ser anomenats i elaborats junts.

Les dinàmiques d'aprenentatge, al seu torn, estan evangèlicament infoses quan posen al Poble de Déu en la condició de llegir i interpretar les paraules i els signes obrats per Jesús, de penetrar-ne cada vegada més intensament els continguts per a la vida contemporània i d'obrir-se a la veu de l'Esperit.

Finalment, la cultura eclesial de la transparència no només és atribuïble a una exigència sentida en la societat contemporània, sinó que s'ha d'entendre en el context de l'imperatiu evangèlic i ètic de «dir i fer la veritat»: és un aspecte qualificador de la fidelitat de l'Església al *kerygma*, així com a les relacions i la confiança en els altres dins de la comunitat.

II. El principi de la pastoralitat i les seves pràctiques en una Església sinodal

El Grup d'estudi, seguint el solc traçat pel magisteri del Vaticà II, ha identificat en el «principi de pastoralitat» l'horitzó interpretatiu i que estableix el canvi de paradigma en curs. El «principi de pastoralitat» es refereix a la implementació per part de l'Església de la lògica segons la qual no hi ha anunci de l'Evangelí sense fer-se càrrec de l'interlocutor en què l'anunci ja està obrant en l'Esperit (cf. GS 22), des del moment en què ell/ella pot reconèixer-lo i adherir-s'hi lliurement.

El subjecte que encarna el principi de pastoralitat és el Poble de Déu en el seu conjunt, en la multiplicitat dels ministeris, dels carismes i dels rols, però també de les diverses formes de participació que permeten activar les dinàmiques de conversió relacional, aprenentatge comú i transparència proposades pel DF.

Com que no es tracta principalment d'una resolució de problemes, sinó de la *construcció del bé comú*, el punt de partida no és la correcció (a nivell doctrinal, pastoral o ètic) de les situacions considerades problemàtiques en l'experiència creient concreta, sinó en el reconeixement i en el discerniment de les exigències de bé que les pràctiques creients expressen, sovint a través d'un coneixement generalitzat i informal. En aquest sentit, el paper específic de l'autoritat és, en primer lloc, escoltar, activar processos de discerniment i acompanyar-los per arribar a l'expressió d'un consens, fins i tot diferenciat, quan això contribueix a la construcció del bé comú (cf. Ac 15).

D'acord amb el principi de la pastoralitat, la pràctica de la conversa en l'Esperit, experimentada al llarg del camí sinodal, assumeix –en formes adequadament adaptades a les circumstàncies concretes i a les temàtiques a abordar– un valor imprescindible per desenvolupar una «cultura eclesial de la sinodalitat» cada vegada més convincent. Per aquest motiu, es proposen alguns mètodes de procediment útils al discerniment de les qüestions emergents i per la participació activa dels subjectes concrets, personals i comunitaris directament implicats: *escoltar-nos a nosaltres mateixos, escoltar la realitat, convocar els sabers*.

III. Per a un exercici sinodal del discerniment en les Esglésies locals: dues qüestions avui emergents

En la tercera part del document es proposen dos exercicis de discerniment sinodal al voltant de dues qüestions emergents: *l'experiència de les persones homosexuals creients* (cf. Annex A, 1 i 2) i *l'experiència de la no-violència activa per part de persones i associacions en situacions de guerra* (cf. Annex B).

En aquesta perspectiva, es presenten dos testimonis que, a través de la narració d'històries de persones concretes, gràcies a les quals s'ha intentat fer un exercici de relectura i discerniment: s'han identificat els «estats naixents» que s'hi poden reconèixer, per oferir algunes reflexions i, sobretot, algunes preguntes com a contribució a la implementació de les pràctiques de discerniment sinodal en els diferents contextos eclesials.

En la proposta de discerniment sinodal sobre les qüestions esmentades, és particularment important la disposició a escoltar els testimonis narrats de les persones implicades. Així mateix, tampoc no s'ha volgut concloure el procés d'escolta i de reflexió amb un pronunciament final, sinó amb algunes pistes per al discerniment ètico-teològic i algunes preguntes per a la continuació del camí sinodal. La intenció és la de proporcionar ajuda perquè cada comunitat i l'Església tota puguin fer-se càrrec en primera persona del compromís de reconèixer i promoure el bé amb què Déu actua en la història i en les experiències de les persones.